בראשונה פרק שני יומא

מאי לאו באותן שזכו לפיים. תימה הוא מאי מייתי רב נחמן מהכא מאי לאו באותן שזכו לפיים: דאי סלקא דעתך כאותן שזכו: לשכת הגזית. שם היו מפייסין: כפילקי. בית גבוה שעל עליה: פיים במזרחה. קבוע היקף המפייסין במזרחה היתה: וזקן. של כ"ד המורה להן סדר הפייסין יושב במערבה: בבוליאר. עגול שקורין נוסק"ה: שממנו מפחיל. מנין חשבון הפיים כמו שפירשתי בראש הפרק: כדקתני רב שמואל בר יהודה. לקמן בפרק ג' (דף לה:) שהיו אמומיהן של כהנים עושות לבניהם משלהם כמין בגדי כהונה להראות תפארת עושרן ועוי מלאכתן וכמה הן מהדורות מלות דקתני כהן שעשה לו אמו כתונת לוגשה ועובד בה עבודת יחיד: אין ישיבה בעזרה. שנאמר (דברים יח) לעמוד לשרת העומדים שם לפני ה': אלא למלכי בית דוד. שמלינו בהן ישיבה שנאמר (שמואל ב ז) וינא המלך דוד וישב לפני ה' ויאמר מי אנכי ומי ביתי וגו': והא בעינן בכית אלהים נהלך ברגש. אלמא פיים צריך להיות בבית אלהים: מתני' מי שוחט. את התמיד: הרלאש והרגל. של ימין בהן אחד ושני הידים בהן שני: העוקץ. הוא הזנב והרגל של שמאל בהן שלישי: המזה. הוא (א) השומן הרוחה את הקרקע ומזכיר אותו מכאן ומכאן אלא לאחר זמן: והגרה. הוא הלומר וכו (ב) מחובר הקנה והכבד והלב והחזה והגרה בהן רביעי: (ג) ושני הדפנות. בחמישי: והקרביים. בששי: והסולת. עשרון למנחת נסכו של תמיד (ד): והחביתים. חלי (ה) עשרון של כ"ג שקרב עם התמידין בכל יום שנאמר (ויקרא ו) מחציתה בבקר ומחציתה בערב וסמיך ליה על מחבת בשמן תעשה לך קרוי תמידין: והיין. שלש לוגין של ניסוך לבצע התמיד (ו): י"ג כהנים זוכין בו. בפיים זה [האחד] שלש עשרה עבודות כהנים מצויות כאן: כדרך הילוכו. בחייו היה קרב התמיד ובגמרא [ע"ב] מפרש לה: גמ' שוחט ולבשרחה מי שזכה לשחיטה שוב אין פיים לשאר י"ב עבודות אלא כהנים שמוקפין לימינו נמשכין אחריו כפי סדר משנתנו שני לזריקה שלישי לדישון מזבח הפנימי רביעי למנורה וכן כולן: או דילמא לכל עבודה ועבודה. היו מחרין ומוליאין אלבעותיהן למנין והזוכה זוכה:

מאי לאו באותן שזכו לפיים אמר רב הונא בר יהודה אמר רב ששת לא באותן שלא זכו לפיים הכי נמי מסתברא דאי ס"ד באותן שזכו לפיים לא היו מניחין עליהן אלא מכנסים בלבד והתניא [ה]מניין שלא יהא דבר קודם למכנסים תלמוד לומר [ו]ומכנסי בד יהיו על בשרו ואידך הא ל"ק הכי קתני עד שעודן עליהן בגדי חול מלבישין אותן מכנסי קדש והיו מפשיטין אותן בגדי חול ולא היו מניחין אלא מכנסים בלבד אמר רב ששת מנא אמינא לה דתניא [ז]לשכת הגזית כמין בסילקי גדולה היתה פיים במזרחה וזקן יושב במערבה והכהנים מוקפין ועומדין כמין [ח]בבוליאר והממונה בא ונוטל מצנפת מראשו של אחד מהן ויודעין שממנו פיים מתחיל ואי סלקא דעתך בבגדי חול מצנפת בבגדי חול מי איכא אין [ט]כדתני רב יהודה ואיתימא רב שמואל בר יהודה כהן שעשתה לו אמו כתונת עובד בה עבודת יחיד אמר אביי שמע מינה [י]לשכת הגזית חציה בקדש וחציה בחול ושמע מינה [יא]שני פתחים היו לה אחד פתוח בקדש ואחד פתוח בחול דאי סלקא דעתך כולה בקדש זקן יושב במערבה [יב]והאמר מר [יג]אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד ואי סלקא דעתך כולה בחול פיים במזרחה והא בעינן [יד]בבית אלהים נהלך ברגש וליכא אלא שמע מינה חציה בקדש וחציה בחול ואי סלקא דעתך פתח אחד יש לה ופתוח לקודש זקן יושב במערבה והתנן [טו]הלשכות הבנויות בחול ופתוחות לקדש תוכן קודש ואי סלקא דעתך פתוח לחול פיים במזרחה והתנן [טז]בנויות בקדש ופתוחות לחול תוכן חול אלא לאו ש"מ שני פתחים היו לה אחד פתוח בקדש ואחד פתוח לחול: מתני' [יז]הפיים השני מי שוחט מי זורק מי מדשן מזבח הפנימי ומי מדשן את המנורה ומי מעלה אברים לבבש הראש והרגל ושתי הידים העוקץ והרגל והחזה והגרה ושתי הדפנות והקרבים והסלת והחביתין והיין שלשה עשר כהנים זכו בו אמר בן עזאי לפני ר' עקיבא משום ר' יהושע דרך הלוכו היה קרב: גמ' איבעיא להו כשהן מפייסין לעבודה אחת מפייסין או דילמא לכל עבודה ועבודה הן מפייסין תא שמע [יח]ארבע פייסות היו שם ואי סלקא דעתך לכל עבודה הן מפייסין טובא הוו אמר רב נחמן בר יצחק הכי קאמר ארבע פעמים נכנסין להפיס ולכל חדא וחדא היו בה טובא פייסות

מאי לאו באותן שזכו לפיים אמר רב הונא בר יהודה אמר רב ששת לא באותן שלא זכו לפיים הכי נמי מסתברא דאי ס"ד באותן שזכו לפיים לא היו מניחין עליהן אלא מכנסים בלבד והתניא [ה]מניין שלא יהא דבר קודם למכנסים תלמוד לומר [ו]ומכנסי בד יהיו על בשרו ואידך הא ל"ק הכי קתני עד שעודן עליהן בגדי חול מלבישין אותן מכנסי קדש והיו מפשיטין אותן בגדי חול ולא היו מניחין אלא מכנסים בלבד אמר רב ששת מנא אמינא לה דתניא [ז]לשכת הגזית כמין בסילקי גדולה היתה פיים במזרחה וזקן יושב במערבה והכהנים מוקפין ועומדין כמין [ח]בבוליאר והממונה בא ונוטל מצנפת מראשו של אחד מהן ויודעין שממנו פיים מתחיל ואי סלקא דעתך בבגדי חול מצנפת בבגדי חול מי איכא אין [ט]כדתני רב יהודה ואיתימא רב שמואל בר יהודה כהן שעשתה לו אמו כתונת עובד בה עבודת יחיד אמר אביי שמע מינה [י]לשכת הגזית חציה בקדש וחציה בחול ושמע מינה [יא]שני פתחים היו לה אחד פתוח בקדש ואחד פתוח בחול דאי סלקא דעתך כולה בקדש זקן יושב במערבה [יב]והאמר מר [יג]אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד ואי סלקא דעתך כולה בחול פיים במזרחה והא בעינן [יד]בבית אלהים נהלך ברגש וליכא אלא שמע מינה חציה בקדש וחציה בחול ואי סלקא דעתך פתח אחד יש לה ופתוח לקודש זקן יושב במערבה והתנן [טו]הלשכות הבנויות בחול ופתוחות לקדש תוכן קודש ואי סלקא דעתך פתוח לחול פיים במזרחה והתנן [טז]בנויות בקדש ופתוחות לחול תוכן חול אלא לאו ש"מ שני פתחים היו לה אחד פתוח בקדש ואחד פתוח לחול: מתני' [יז]הפיים השני מי שוחט מי זורק מי מדשן מזבח הפנימי ומי מדשן את המנורה ומי מעלה אברים לבבש הראש והרגל ושתי הידים העוקץ והרגל והחזה והגרה ושתי הדפנות והקרבים והסלת והחביתין והיין שלשה עשר כהנים זכו בו אמר בן עזאי לפני ר' עקיבא משום ר' יהושע דרך הלוכו היה קרב: גמ' איבעיא להו כשהן מפייסין לעבודה אחת מפייסין או דילמא לכל עבודה ועבודה הן מפייסין תא שמע [יח]ארבע פייסות היו שם ואי סלקא דעתך לכל עבודה הן מפייסין טובא הוו אמר רב נחמן בר יצחק הכי קאמר ארבע פעמים נכנסין להפיס ולכל חדא וחדא היו בה טובא פייסות

מסורת הש"ס

א) [לעיל כג: סנהדרין מט:], ב) [תוספתא פ"ד ה"ט] ותוספתא סוכה פ"ד ה"ט], ג) [ל"ל מהלאר כ"ל נעדוך ותוספתא ועי' תוס' כ"ב קט: ד"ה כמיתין], ד) לקמן לה: ע"ש, ה) לקמן סט: סוטה מ: מנ: קידושין עח: סנהדרין קנ: תמיד מז., ו) פסחים מו. זבחים ט., [מ"ש פ"ג מ"מ], ז) שם, ח) [ל"ל יד:], ט) [לעיל כב.], י) [לעיל דף יב: וע' כתוס' סוכה ה. ד"ה ולא] ותוס' ניטין ג. ד"ה ממון], כ) [לקמן עח: איתא הא דאמרה לוכך עבודה היא], ל) [וע"ע תוס' לעיל מ: ד"ה לאי וכו' ותוס' זבחים עח. ד"ה מיומא].

תורה אור השלם

1. כתנת בד קדש ילבש ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגר ובמצנפת בד יצנף בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם:

ויקרא טז ד

2. אשר יחדו נמתיק סוד בבית אלהים נהלך ברגש: תהלים נה טו

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה המזה הוא שומן המחזה הרוחה כדומה מי: כלא ולפי: הצלעות: (ב) ד"ה והגרה כו' וכו' מתוכר' הקנה הריאה והכבד: (ג) ד"ה ושתי הדפנות: (ד) ד"ה והסולת כו' של תמיד בשביעי: (ה) ד"ה והחביתין חלי עשרון למנחת של כה"ג וכו' לכן קרוי חביתין בשמיני: (ו) ד"ה והיין כו' לנסך התמיד בתשיעי:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה נוטל מצנפת וכו' וי"ל דלשון תורה לחוד. תוקן קלו ע"כ:

לעזי רש"י

נושק"א. סיכה. מכבנה.

תוס' שנים

מאי לאו באותם שזכו לפיים. שהיו מניחין עליהם מכנסי חול עד שלבשו בגדי קדש ולא באותם שלא זכו לפיים. אלמא אם שלבשו בגדי קדש לא מלבישין מכנסי חול אלא מכנסי קדש בלבד. ומכנסי בד יהיו על בשרו. [מ"ש פ"ג מ"מ], ז) שם, ח) [ל"ל יד:], ט) [לעיל כב.], י) [לעיל דף יב: וע' כתוס' סוכה ה. ד"ה ולא] ותוס' ניטין ג. ד"ה ממון], כ) [לקמן עח: איתא הא דאמרה לוכך עבודה היא], ל) [וע"ע תוס' לעיל מ: ד"ה לאי וכו' ותוס' זבחים עח. ד"ה מיומא].

מוסף רש"י

על בשרו. משמע כשלובשן יהא בשרו מגלי לבוש, ולפי לא הא אתי לאשמעינן למה לי על בשרו (סנהדרין מט:). בסילקי. לשון טירה גבוהה (ע"ז סז:). עבודה יחיד. הוצאת כף ומחתה שאינה ליכבה לגיבור אלא לפי שמוטלת עליו לפנות את המקום (שאין בכוח שיהיו מוחתין שם) לפיכך קורא לה עבודת יחיד (לקמן לה:). אין ישיבה בעזרה. דכתיב (דברים יח) לעמוד לשרת, העומדים שם לפני ה', ולא מצינו בה ישיבה (לקמן מט:) אלמן כבוד שמים בכך, ואפילו מלאכי השרת אין להם שם ישיבה דכתיב (ישעיה ו) עומדים ממעל לו (דניאל ז) קרנת על חד מן קדמיא (סוטה מ:). אלא למלכי בית דוד. שחלק להם המקום כבוד להראות שמלכותו עליה (שם). בבגדי בקדש. בעזרה, ופתוחות לחול. שאין לסם פתח לעזרה אלא לבר הבית, תוכן חול. לקדושת בר הבית ולא מעזרה, דבתר פתיחה אזיל (פסחים פז:). הפיים השני. באמצעית קינון פיים שני היו מפייסין שלש עשרה עבודות (לעיל יד:). מי זורק, את דמו (שם). ומי מעלה אברים לבבש. מי מעלה אברי תמיד לבבש ומדרך אומן עליו ואחר כך מעלן משם למזבח משום גרוש עם הדשן מלך ומוטה והולך שלש עשרה ומפסדין לאחר שעה ומכריחין לפיים שלישי (שם). ארבע פייסות היו שם. בכל יום (לעיל יד:) ד' פעמים ביום נאספים לפייס (לעיל כב.).

רבינו חננאל

ואמר רב ששת מנא אמינא דתניא לשכת הגזית כמין בסילקי גדולה הייתה, פיים במזרחה וזקן יושב במערבה, והכהנים מקיפין ועומדין כמין כוליאר, הממונה בא ונטל מצנפתו של אחד מהן ויודעין שממנו היה הפיים מתחיל. ואי ס"ד בבגדי חול כו'. אמר אביי ש"מ לשכת הגזית חציה שבמזרח בקדש היתה, מפני שמפיסין בה. וחציה שבמערב בחול, מפני שהזקן יושב בה. ואמר מר אין ישיבה בעזרה אלא [למלכי] בית דוד בלבד. ושני פתחים היו בה אחד במזרח לקודש ואחד במערב לחול. דתנן במעשר שני פרק ג' הלשכות הבנויות בקדש ופתוחות לחול תוכן חול כו'. הבנויות בקודש ובחול ופתוחות לקדש ולחול, מכנגד הקדש ולקודש קודש, ומכנגד החול ולחול חול. איבעיא להו לכל עבודה ועבודה מפיסין, כלומר מי שוחט ומי זורק מי מקריב האברים, מי קומץ ומקטיר, וכיוצא בהן. או דילמא לעבודה אחת מפיסין. ופשטינה ת"ש התני ר' חייה לא לכל עבודה ועבודה מפיסין, אלא כהן שזכה בתמיד. י"ב אחיו הכהנים נמשכין עמו. ארבעה פייסות היו שם. הפיים הראשון הרמת הדשן. הפיים השני מי שוחט כו'. י"ג כהנים זוכין בו השוחט הוא ראשון. שני זורק. שלישי המדשן מזבח הפנימי. רביעי המדשן המנורה. חמשי המעלה הראש והרגל. ו' המעלה שתי ידים. ז' המעלה העוקץ והרגל. ח' (המקריב) [המעלה] (בחזה ובגרה) [החזה והגרה]. ט' בשתי דפנות. י' בקרביים. י"א בסולת המנחה. י"ב בחביתי כהן [גדול]. י"ג ביין של נסך.

עין משפט נר מצוה

א [מי"י פ"ד מהלכות תמידין הלכה ח]:
ב [מי"י פ"ד מהל' כלי המקדש הלכה ח]:
ג [מי"י פ"ו מהלכות כלי המקדש הלכה ו ופי"ד מהל' סנהדרין הל' יב]:
בה ה מי"י פ"ו מהל' כלי המקדש הלכה מ:
כו ו שם הלכה ז:
כז ז מי"י פ"ד מהלכות תמידין הלכה ו:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com